

Kulturmøde, fiskere i olie og konserverdåsernes historie

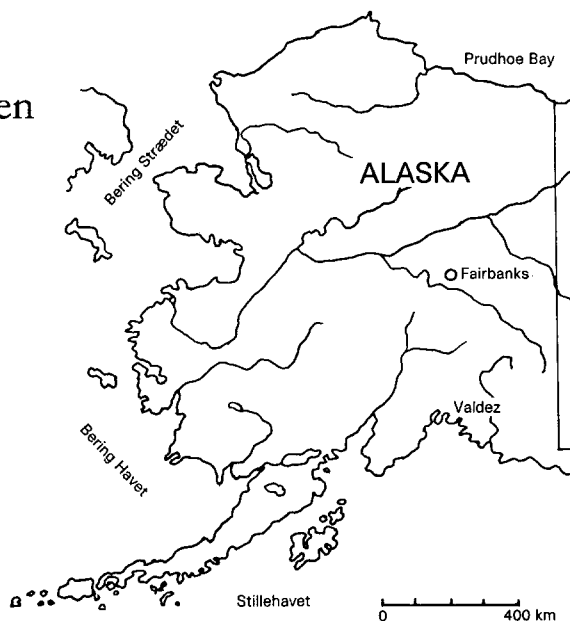
Årsmøde i Alaska Anthropological Association

Af Birte Hedegaard Christensen

Den 9.–11. marts 1990 afholdt Alaska Anthropological Association sit årsmøde i Fairbanks, Alaska. Årsmødet var det 17. i en række af møder, der har den store fordel, at de hvert år bringer de universitetsansatte antropologer og »de andre« sammen, med lejlighed til at udveksle ideer, teorier og resultater.

Jeg var forbavset over at se, hvor mange af mødets deltagere der var ansat andre steder end ved universiteterne: Bureau of Land Management, U.S. Forest Service, Fish and Wildlife Service, National Park Service, Alaska Department of Fish and Game, U.S. Corps of Engineers, North Slope Borough var nogle af de institutioner, der åbenbart havde antropologer (især arkæologer) ansat.

En del af forklaringen er, at der ifølge lovgivningen skal foretages arkæologiske undersøgelser, inden større bygnings- og anlægsarbejder sættes i gang, og at disse undersøgelser tit foretages af de institutioner eller firmaer, der skal foretage anlægsarbejdet. Det har skabt et antal arbejdspladser for arkæologer, og har desuden resulteret i endnu en klassedeling i dette efter sigende så superde-

mokratiske land: skellet mellem »akademisk arkæologi« og »bureaukratisk arkæologi«. Akademisk arkæologi er forskning udført i universitetsregie, dvs. af forskere, der har en Ph.D. grad, og som ikke er under politisk eller (i hvert fald ikke i samme grad) tidsmæssigt pres. Men siden midten af 70'erne er en hel del arkæologiske undersøgelser blevet igangsat af andre institutioner eller af større forretningsforetagender, der har ansat deres egne arkæologer. Og de udgør altså i denne sammenhæng »de andre«, der i deres arbejde er bundet af skrappe tidsfrister, og tit ikke har det blå stempel en Ph.D. grad giver. Hvor skarpt skellet er, eller hvor berettiget, og

hvor stærkt det føles af begge parter skal jeg ikke kunne sige; men det er der. Blandt andet derfor er A. A. A.s årsmøder vigtige.

Og hvad handlede indlæggene så om? De var inddelt i følgende hovedgrupper:

1. Kontakt og kulturændringer i Arktis og subarktiske områder.
2. Historisk arkæologi i Alaska.
3. Fysisk antropologi og kulturantropologi generelt.
4. Livshistorier.
5. Etniske grupper i Alaska. En rundbordsdiskussion.
6. Forhistorisk arkæologi generelt.
7. Samfundsforskning og olieudslippet fra Exxon Valdez.
8. Palæoøkologi i Alaska og det nordlige Stillehav.
9. Et enkelt indlæg om historiske bydele i Fairbanks.
10. Diskussion af »repatriation« (se senere).
11. Udstillinger og demonstrationer.

Symposiet om Kontakt og Kulturændringer var et tilløbsstykke, og omfattede bl.a. foredrag om den indflydelse som kontakt til europæere havde haft på ressourceudnyttelse, fødevareproduktion og bosætningsmønstre; om gensidig påvirkning mellem arktiske og subarktiske folk indbyrdes; om mulige lingvistiske grupperinger langs den nordlige Stillehavskyst, og endelig om britisk fajnance i Alaska som en kilde til viden om kontaktmønstre. To af foredragene i denne afdeling havde særlig relation til Grønland, nemlig et om Crocker Land ekspeditionen og mødet mellem dens

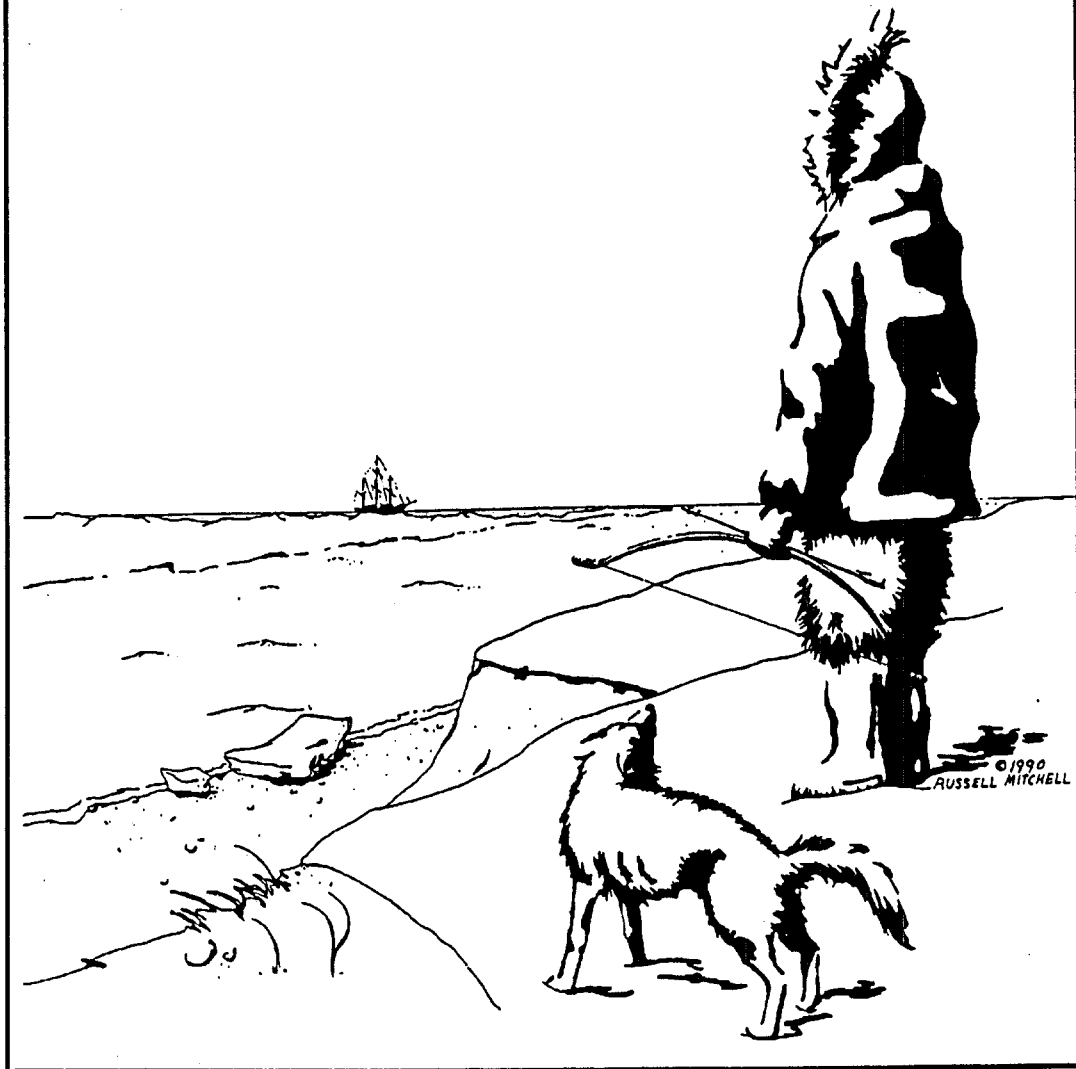
deltagere og Thule-eskimoerne, der på det tidspunkt (1913) var vant til at arbejde sammen med amerikanske opdagelsesrejsende; samt et om en mulig indflydelse fra nordboerne i Grønland til Inupiat i Alaska.

Også symposiet om Livshistorier kom ind på emnet kulturændringer, idet hovedvægten i symposiet var på mundtlig fortælletradition og dens store betydning som kilde til viden om kulturændringer, og desuden blev kulturmøde og kulturændringer belyst under symposiet om Historisk Arkæologi i Alaska, der omfattede foredrag om undervandsarkæologi ved Aleuterne og en historisk gennemgang af konservesdåser i Alaska og deres skiftende udformning. Det var også i denne afdeling, at der blev vist nogle enkelte lysbilleder af Leo Hansens billeder fra North Slope, taget under 5. Thule Ekspedition. Ifølge foredragsholderen forsøger North Slope Borough, i det omfang der er penge til det, at erhverve samtlige Leo Hansens billeder fra North Slope samt en 25-minutters film, også optaget af Leo Hansen, som led i deres arbejde med dokumentation af lokalhistorie.

På et møde af den art holdt i Alaska i 1990 må der være indlæg om olieudslippet i Prince William Sound i 1989. Der var da også et symposium helliget »The Sound of Silence« med 11 indlæg, hvoraf nogle havde mødets mest opfindsomme titler: »Fiskere i olie« om følgerne for fiskerierhvervet; »Never Cry Over Spilt Oil« om hvordan en centralt placeret bygd med 100–120 indbyggere pludselig blev invaderet af journalister, forskere og teknokrater; og »The Good,

Alaska Anthropological Association

17th Annual Meeting

The Bad and The Question«. »The Question« var i denne forbindelse spørgsmålet (en del af en lokal meningsundersøgelse) om hvorvidt olieudslippet var godt eller skidt for samfundet, og de overvejelser som besvarelsene gav anledning til.

Mødet sluttede med en diskussion af et lovforslag (alm. kaldet HB 436) om beskyttelse af indfødte folks ikke-markerede begravelsespladser. Lovforslaget handler både om »repatriation«, tilbageførsel til de pågældende etniske grupper af skeletdele og gravgods, som institutioner eller enkeltpersoner måtte være kommet i besiddelse af, og om etniske gruppers rolle i forbindelse med arkæologiske udgravninger på steder hvor der er mulighed for at støde på skeletdele af mennesker. Det er et område, hvor arkæologer og andre akademikers ønsker om forskning ikke kan undgå at støde sammen med indfødte folks ønsker om ikke at være studieobjekter i deres eget land, og i et land, hvor arkæologer stort set graver i andre folkeslags fortid, har det skabt en del bitterhed på begge sider. Det blev vedtaget på mødet at nedsætte en arbejdsgruppe bestående af 2 arkæologer, 1 fysisk antropolog, 1 kulturanthropolog eller etnohistoriker og 1 »indfødt« medlem af foreningen, til at udarbejde en indstilling til Alaskas lovgivende forsamling.

Og så foregik mødet på et af byens førende hoteller, hvilket gav anledning til at nyde et overdådigt frokostbord under de velsignede lange frokostpauser, der også var med til at opløse skellet mellem akademiske og bureaukratiske antropologer. Det var under en sådan fro-

kost, man kunne høre historien om et arkæologisk udgravningshold, der var blevet forvekslet med et pipeline-udgravningshold i »the great pipeline days«, da konstruktionen af olierørledningen fra Prudhoe Bay til Valdez fik Alaskas økonomi til at blomstre. De to hold arbejdede i samme område, langt fra alfarvej, men begge hold fik rigelige forsyninger af mad og materiale til fritidsaktiviteter. Det var samme firma, der sørgede for transport af forsyningerne, og det fungerede udmærket, indtil arkæologerne en dag forventningsfuldt pakkede en sending friske videofilm ud og fandt – en samling pornofilm, der overgik alt hvad arkæologerne hidtil havde set. Det blev aldrig opklaret, hvem der var skyld i forvekslingen.

Som det fremgår, var der et mangfoldigt udbud af foredrag. Udover de allerede nævnte var der så vidt spændende emner som sukkersyge i Alaska, brug af bola langs Alaskas kyst, og meteorologi omkring Beringshavet. Fælles for indlæggene var dog, at de alle beskæftigede sig med forhold i Alaska eller tilgrænsende/beslægtede områder. Mødearrangøren Alaska Anthropological Association udsender et Newsletter 4 gange om året, hvor man bl. a. kan læse om den forskning, der foregår i kølvandet (undskyld!) på Exxon Valdez og olieudslippet, om samarbejde med fagfæller i Sovjetunionen, og om forholdet mellem museumsudstillinger og antikvitetsmarkedet. Adressen er:
Alaska Anthropological Association
P. O. Box 230032
Anchorage, Alaska 99523
USA.